

Наукова бібліотека СумДПУ імені А. С. Макаренка
віртуальна виставка

Інтелектуальна власність – потенціал інноваційного розвитку України

Суми - 2023

- Поняття «**інтелектуальна власність**» (англ. *«intellectual property»*) виникло в процесі тривалої практики юридичного закріплення за певними особами їхніх прав на результати інтелектуальної діяльності у сфері науки, виробництва, мистецтва і літератури.

- У найширшому розумінні **інтелектуальна власність** означає закріплені законом права, які є результатом інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, літературній і художній сферах.

- У загальновживаному розумінні «**інтелектуальна власність**» (скорочено **ІВ**) – це права на результати розумової діяльності людини в науковій, художній, виробничій та інших сферах, які є об'єктом цивільно-правових відносин у частині права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які, будучи благом не матеріальним, зберігаються за його творцями і можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ними, крім випадків, визначених законодавством.

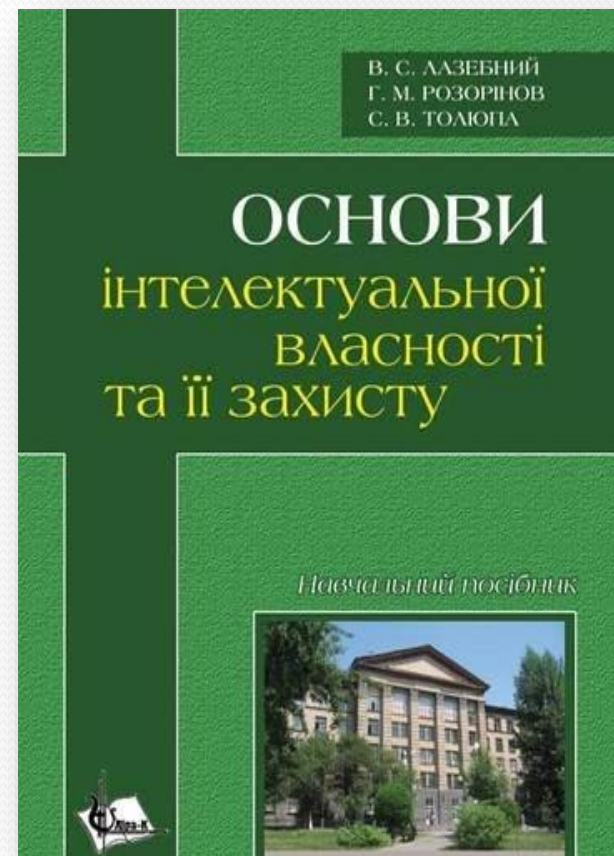
Фордзюн, Ю. І. Основи інтелектуальної власності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. І. Фордзюн, В. М. Кабацій ; Мукач. держ. ун-т. – Київ : Кондор, 2018. – 208 с.

Посібник розроблено відповідно до навчального плану з дисципліни «Інтелектуальна власність» та з метою ознайомлення з правовими нормами в сфері інтелектуальної власності. Представлені матеріали дають необхідний комплекс знань у сфері системи правової охорони інтелектуальної власності для розвитку малого, дрібного, середнього бізнесу, захисту та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Лазебний, В. С. Основи інтелектуальної власності та її захисту [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Лазебний, Г. М. Розорінов, С. В. Толюпа. – Київ : Ліра-К, 2014. – 160 с.

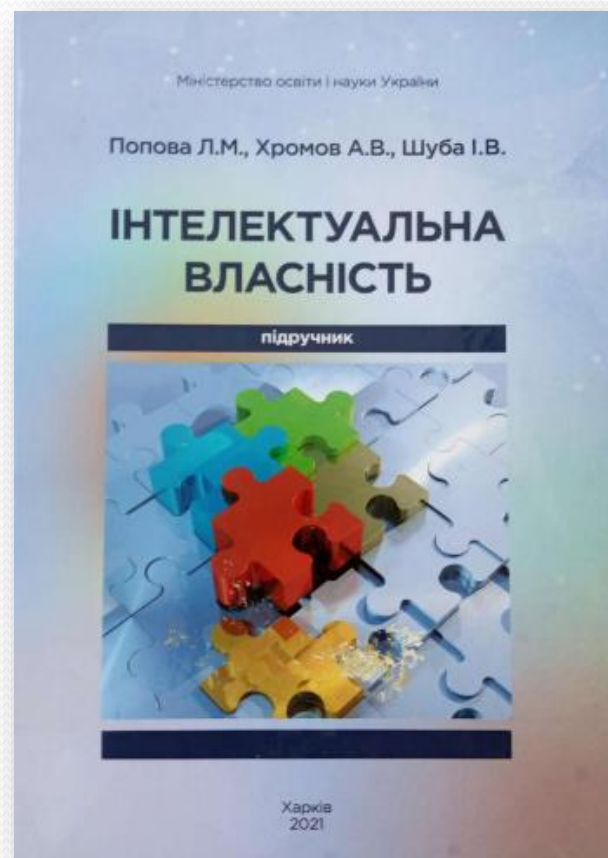
У посібнику розглянуто загальні положення права інтелектуальної власності та охарактеризовані лише його основні інститути – авторське та патентне право, правову охорону товарних знаків та інших засобів індивідуалізації та ін. Їх аналіз ведеться як з позицій вимог ухваленого у світі розуміння головних проблем права інтелектуальної власності та основних міжнародних угод у сфері, що розглядається, так і з позицій українського законодавства та його відповідності міжнародним стандартам.

Попова, Л. М. Інтелектуальна власність [Текст] : підручник / Л. М. Попова, А. В. Хромов, І. В. Шуба ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків : Федорко М. Ю., 2021. – 262 с.

Підручник присвячений сучасному розвитку об'єктів та елементів системи охорони, захисту та управління правами на результати інтелектуальної діяльності.

Розкрито роль і значимість розвитку інтелектуальної творчої діяльності та комерціалізації її результатів для ефективного функціонування і розвитку суб'єктів господарювання та держави в цілому. У додатках наведено зразки типових договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.

Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність [Текст] : підручник / В. Д. Базилевич – Київ : Знання, 2019. – 671 с.

У виданні викладено теоретичні і практичні основи інтелектуальної власності.

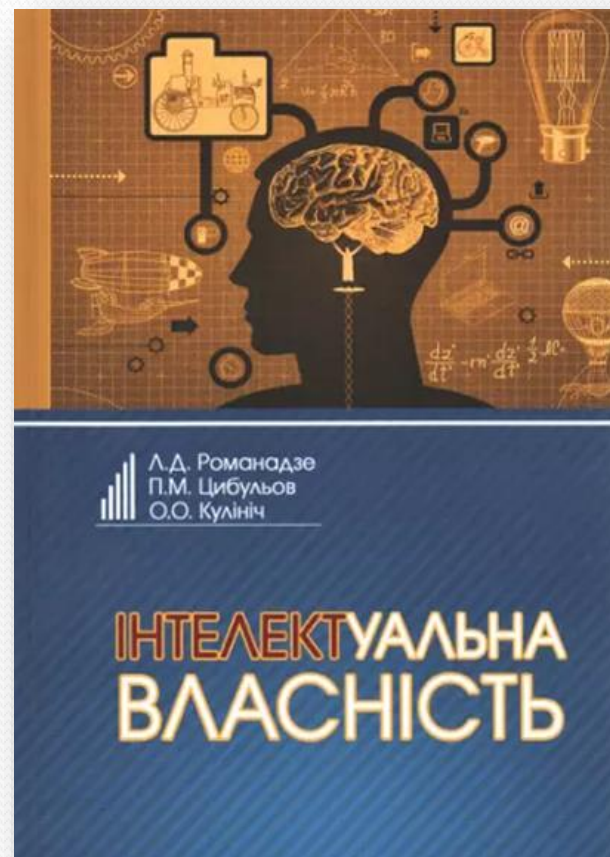
Розглядаються основи розвитку раціоналізаторства і винахідництва, технічної творчості, охорони об'єктів інтелектуальної власності в Україні, порядок проведення патентних досліджень та оформлення заявок на винаходи, промислові зразки, товарні знаки і заяв на раціоналізаторські пропозиції. Висвітлюються питання правових відносин авторів, патентування винаходів за кордоном, патентна документація та міжнародна класифікація винаходів.

Романадзе, Л. Д. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Романадзе, П. М. Цибульов, О. О. Кулініч. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 424 с.

У підручнику надається рекомендований перелік нормативно-правових актів та узагальнень судової практики з питань інтелектуальної власності, перелік навчальної та навчально-методичної літератури, рекомендованої для ознайомлення під час вивчення курсу.

Наводяться питання для перевірки знань з курсу, а також глосарій, що розкриває зміст основних категорій права інтелектуальної власності.

Вірченко, В. В. Інтелектуальна власність: теоретичні витoki та економічні імперативи розвитку [Текст] : монографія / В. В. Вірченко ; КНУ імені Тараса Шевченка – Київ : Ліра-К, 2018. – 488 с.

Монографія присвячена комплексному дослідженню економіко-правової природи інтелектуальної власності, економічних імперативів, закономірностей та суперечностей її розвитку в умовах постіндустріальних трансформацій та формування економіки знань. У науковій роботі здійснено ретроспективний аналіз еволюції відносин інтелектуальної власності, а також генези і розвитку теорії інтелектуальної власності. Охарактеризовано сучасний стан і тенденції розвитку глобального ринку об'єктів інтелектуальної власності. Обґрунтовано пріоритетні напрями формування національної системи комерціалізації інтелектуальної власності.

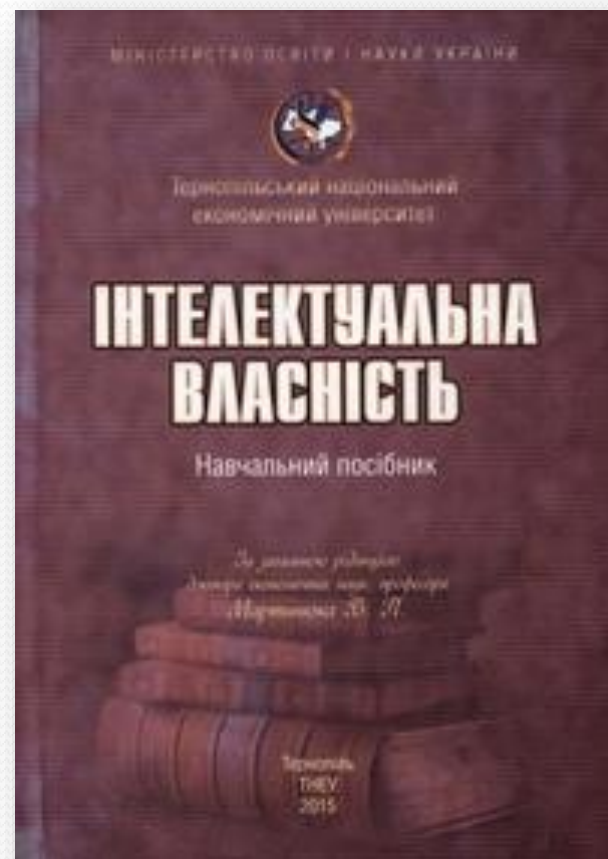
Мікульонок, І. О. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / І. О. Мікульонок . – 3-тє вид. – Київ : Кондор-Видавництво, 2015. – 242 с.

У посібнику викладено основи інтелектуальної власності, висвітлено питання, пов'язані з охороною об'єктів авторського права та суміжних прав, а також промислової власності, зокрема винаходів і корисних моделей. Розглянуто основні відомості про патентну інформацію й документацію, міжнародну співпрацю у сфері охорони інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / під ред. В. П. Мартинюка. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 360 с.

У виданні розглянуто поняття інтелектуальної власності та інституційно-правове поле її функціонування. Розкрито суть захисту та охорони об'єктів авторською та суміжного права, нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. Висвітлюються економіко-правові питання здійснення прав інтелектуальної власності. Проаналізовано міжнародні аспекти права інтелектуальної власності.

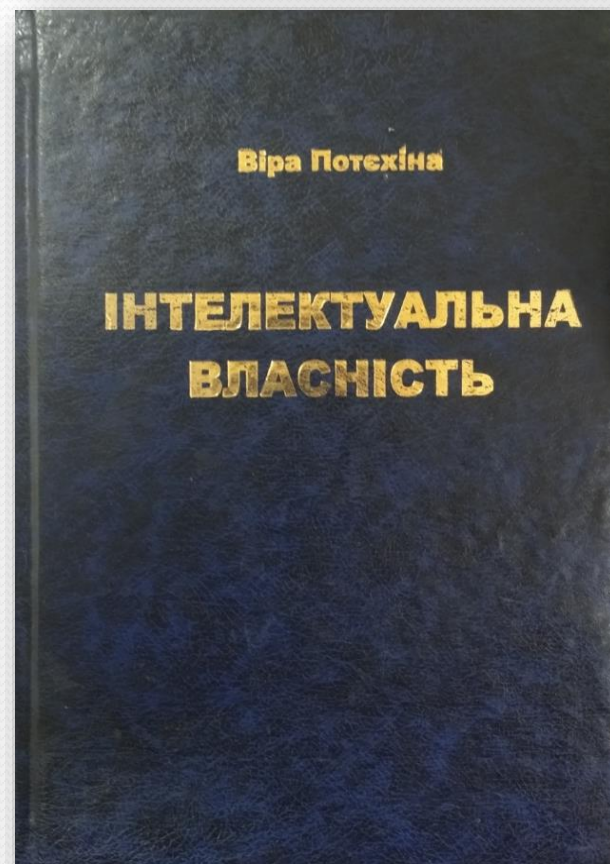

Потехіна, В. О. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. О. Потехіна ; за ред. І. І. Дахна. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 413 с.

У навчальному посібнику висвітлюється економічно-правові аспекти інтелектуальної власності в умовах глобалізації економіки.

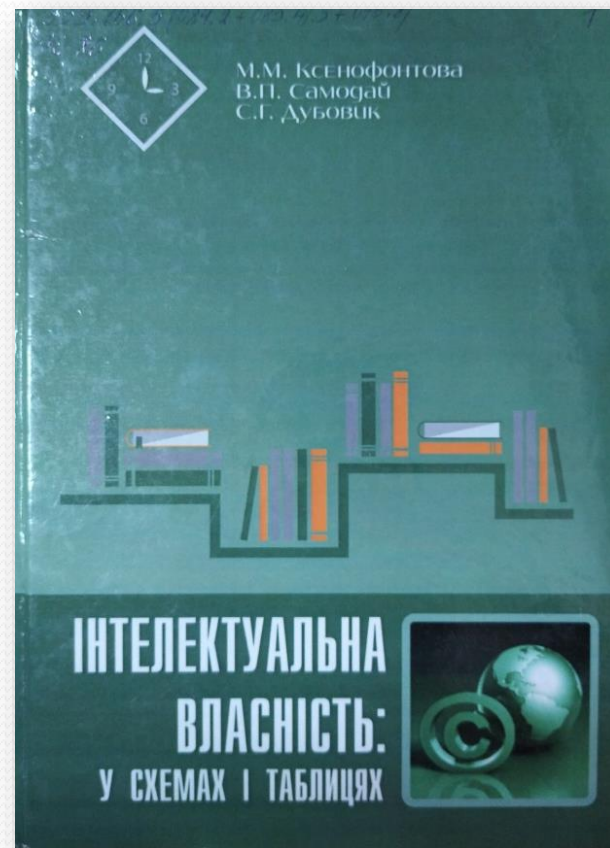
Вирізняльною особливістю книги є комплексний економіко-правовий підхід до проблем інтелектуальної власності.

Посібник містить інформацію про зміст вітчизняних книг з інтелектуальної власності та словник офіційної термінології України у цій сфері, а також текст угоди ТРІПС.

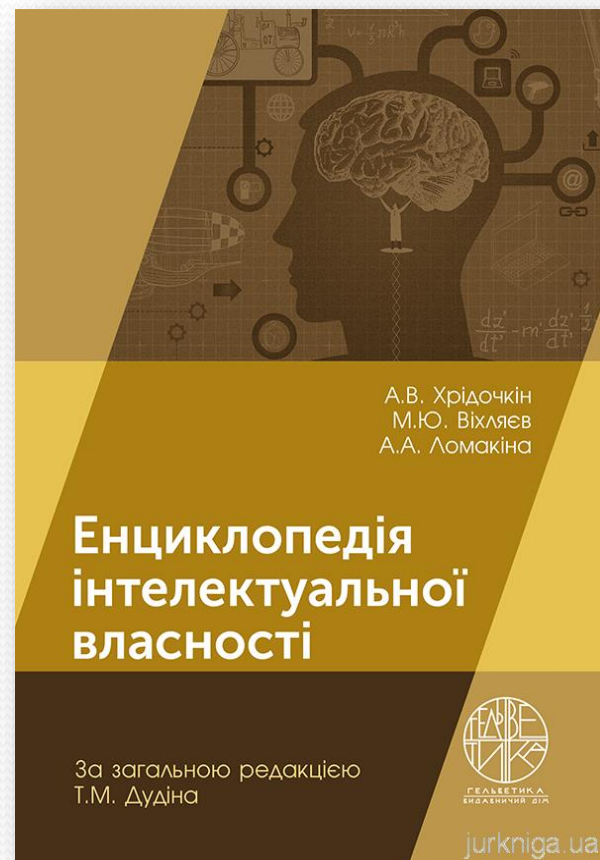
Ксенофонтова, М. М. Інтелектуальна власність: у схемах і таблицях [Текст] : навчальний посібник для підготовки магістрів з усіх напрямів підготовки і галузей знань / М. М. Ксенофонтова, В. П. Самодай, С. Г. Дубовик ; МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 291 с.

За допомогою ілюстративного матеріалу (схем і таблиць) у чіткій, лаконічній та доступній формі висвітлено сутність основних понять та процесів управління інтелектуальною власністю в розрізі кожної з представлених тем дисципліни.

**Хрідочкін, А. В. Енциклопедія інтелектуальної власності [Текст] :
практ. посіб. / А. В. Хрідочкін, М. Ю. Віхляєв, А. А. Ломакіна. – Одеса :
Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 580 с.**

В енциклопедії представлена понятійно-категорійна система сучасної сфери інтелектуальної власності. Видання містить понад 800 термінів і понять, що відображають різні аспекти сфери інтелектуальної власності: теоретичні засади процесу створення об'єктів інтелектуальної власності, складові сучасної сфери інтелектуальної власності, стандарти виникнення (набуття) прав на об'єкти інтелектуальної власності, економічні, правові та організаційні аспекти використання об'єктів інтелектуальної власності, проблеми захисту прав інтелектуальної власності. Значну частину пропонованого масиву становлять терміни, що увійшли до лексикону останніми роками.

- **Інтелектуальну власність** поділяють на «**авторське право і суміжні права**» та «**патентне право**» (право промислової власності), спільною істотною ознакою яких є те, що об'єктами авторських прав та прав промислової власності виступають саме результати творчої діяльності людини.

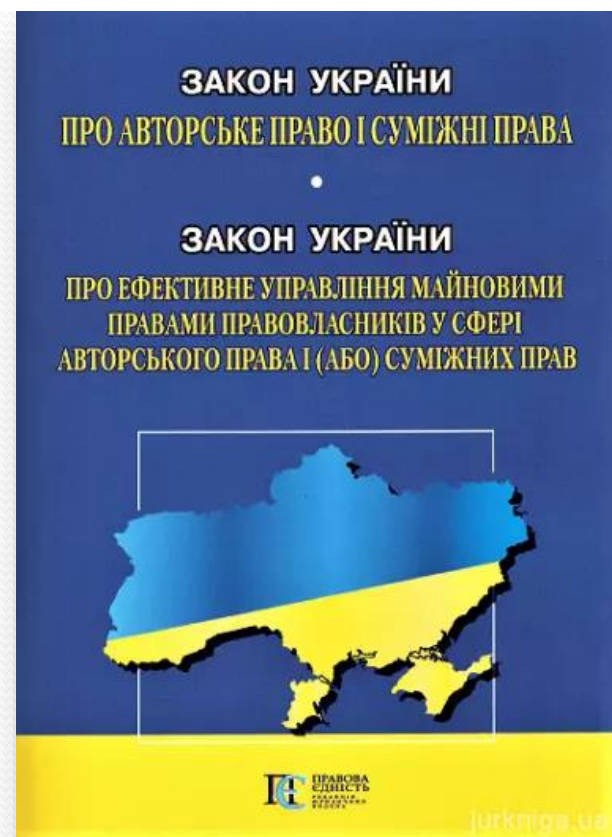
1 **Авторським правом** регулюються відносини, які виникають в процесі створення та використання літературних, музичних і художніх творів, витворів кінематографії, наукових праць, серед яких необхідно виділити комп'ютерні програми та бази даних. **Інститутом суміжних прав** регулюються відносини, пов'язані зі створенням та використанням результатів творчої діяльності (наприклад, виконавська діяльність артистів, фонограми, відеограми тощо).

2 «**Патентне право**» охоплює охорону винаходу за допомогою патенту, захист певних комерційних інтересів за допомогою законодавства про товарні знаки і торгові найменування, а також законодавства про охорону промислових зразків.

Закон України «Про авторське право і суміжні права». Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [Текст]. – Київ : Алерта, 2022. – 86 с.

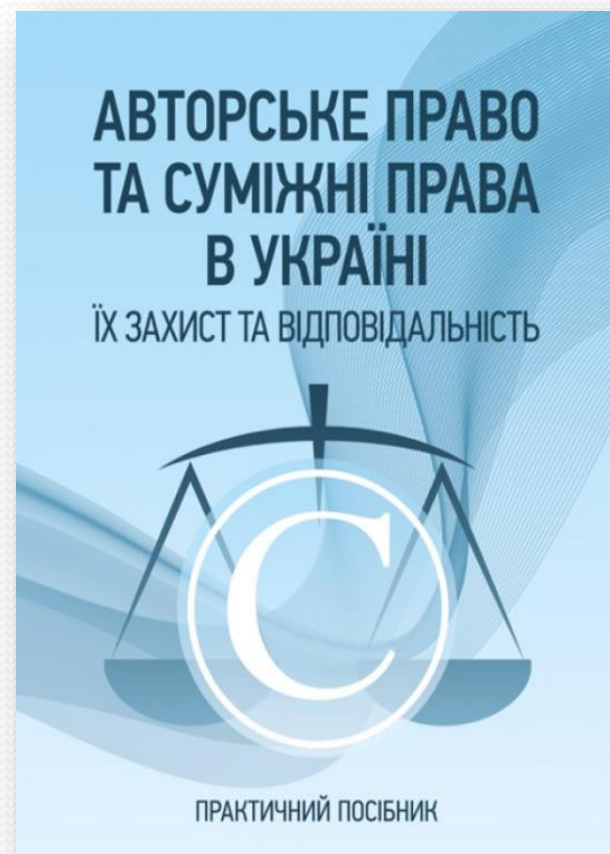
У виданні представлені Закон України "Про авторське право і суміжні права", Закон України "Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав" із змінами та доповненнями.

Тексти відповідають офіційним текстам сайту Верховної Ради України, а також текстам, які опубліковані в офіційних друкованих виданнях.

Журавльов, Д. В. Авторське право та суміжні права в Україні. Їх захист та відповідальність [Текст] : практ. посіб. / Д. В. Журавльов, К. І. Чижмарь. – Київ : ЦУЛ, 2020. – 224 с.

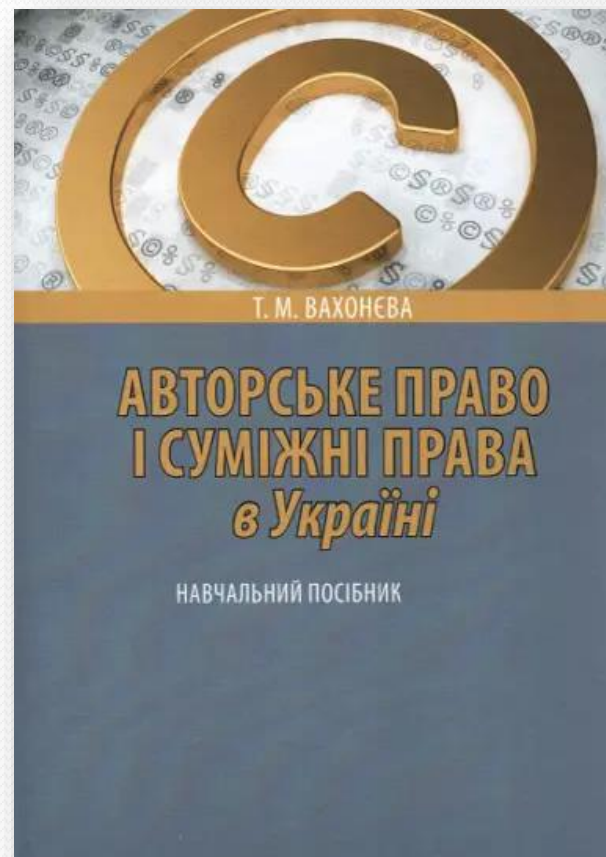
Наразі існує кілька вітчизняних наукових теорій авторського права, які цікаві самі по собі, але даний посібник, з огляду на сучасне законодавство України, розкриває різновекторний підхід у дослідженні теорій авторського права. Цей підхід орієнтований на перманентне створення об'єктів інтелектуальної власності, а це делегує необхідність захисту як самого права (автора твору) та й об'єктів цих інтелектуальних зусиль від протиправних посягань.

Вахонєва, Т. М. Авторське право і суміжні права в Україні [Текст] : монографія / Т. М. Вахонєва. – Рівне : Дакор, 2019. – 576 с.

У виданні викладені загальнотеоретичні та практичні питання правового регулювання відносин авторського права і суміжних прав.

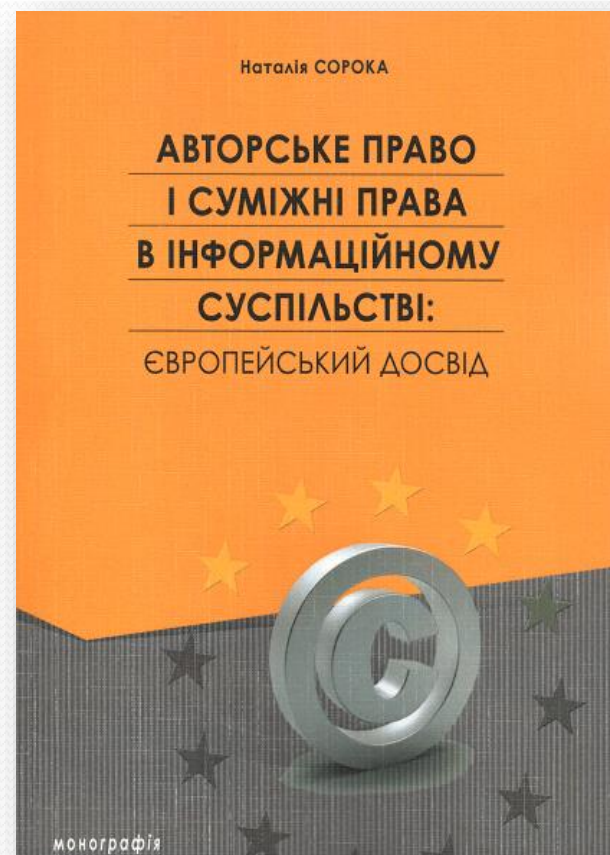
Завдяки посібнику можна ознайомитися із основними інститутами авторського права і суміжних прав, а саме: дослідити юридичну природу авторських та суміжних прав; проаналізувати основні юридичні ознаки та особливості створення об'єктів авторського права і суміжних прав; визначитися із правовим статусом суб'єктів авторського права і суміжних прав; охарактеризувати зміст відповідних правовідносин; вивчити можливі способи правової охорони та захисту авторських та суміжних прав за законодавством України.

Сорока, Н. Є. Авторське право і суміжні права в інформаційному суспільстві: європейський досвід [Текст] : монографія / Н. Є. Сорока – Харків : Право, 2019. – 334 с.

Монографія присвячена дослідженню особливостей правового регулювання авторського права і суміжних прав у Європейському Союзі в особливих умовах інформаційного суспільства.

Монографія є однією з перших спроб системного аналізу практики Суду ЄС у сфері авторського права і суміжних прав. Основу дослідження становлять понад шістдесят рішень Суду ЄС, об'єднаних у тематичні розділи щодо критеріїв охороноздатності, основних видів використання твору, винятків і обмежень з авторського права, концепції справедливої винагороди. Окремий розділ присвячено важливим питанням використання творів в онлайн середовищі та співвідношення авторського права і фундаментальних прав і свобод.

Харитонов, Є. О. Авторське право та авторознавча лінгвістична експертиза у цифрову добу [Текст] : монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, Н. І. Клименко. – Київ : Фенікс, 2017. – 270 с.

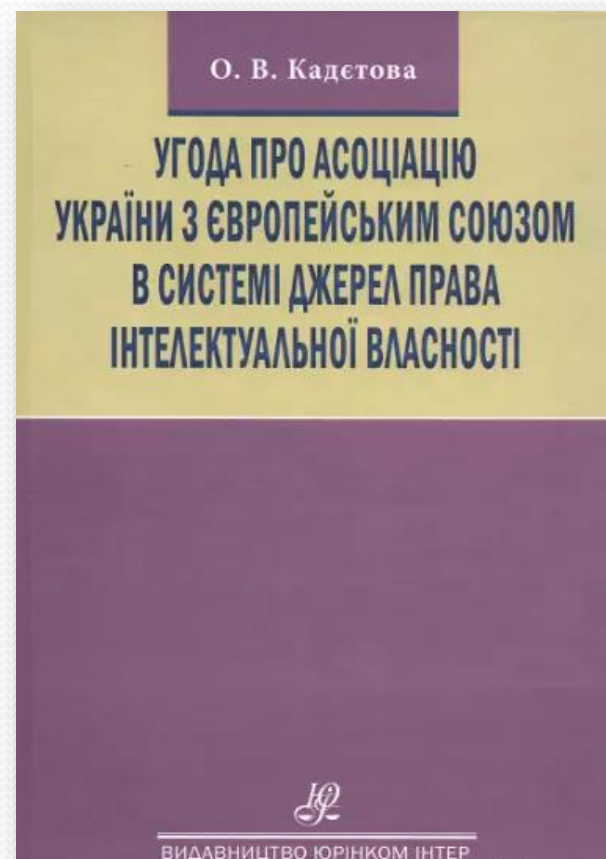
У світлі сучасних перетворень в сфері авторського права великого значення набуло дослідження лінгвістичної експертизи у цифровому середовищі. Практика проведення даних досліджень показує, що існує низка проблем пов'язаних, як із постановкою вірних питань які необхідно дослідити, так і з методикою проведення самого дослідження та головне з висновками, які робляться на основі отриманих даних.

У даній монографії розкривається сутність, специфіка, порядок проведення та проблематика окремих аспектів авторознавчої лінгвістичної експертизи у цифрову епоху.

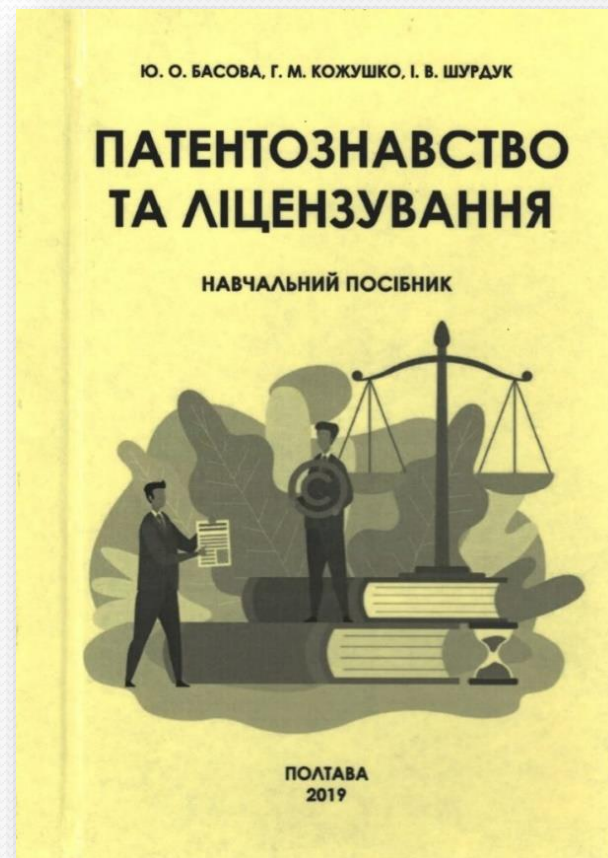
Кадєтова, О. В. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом в системі джерел права інтелектуальної власності [Текст] : монографія / О. В. Кадєтова – Київ : Юрінком Інтер, 2019. – 334 с.

Монографія присвячена актуальним проблемам охорони й захисту прав інтелектуальної власності через призму Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. На сторінках монографії аналізуються європейська правова доктрина та підходи європейських законодавців до розвитку права інтелектуальної власності. Висловлюється позиція, що право інтелектуальної власності доцільно розглядати як пріоритетну сферу адаптації цивільного законодавства України до законодавства ЄС. Реформа сфери інтелектуальної власності в Україні в цілому розглядається через призму європейської правової доктрини інтелектуальної власності

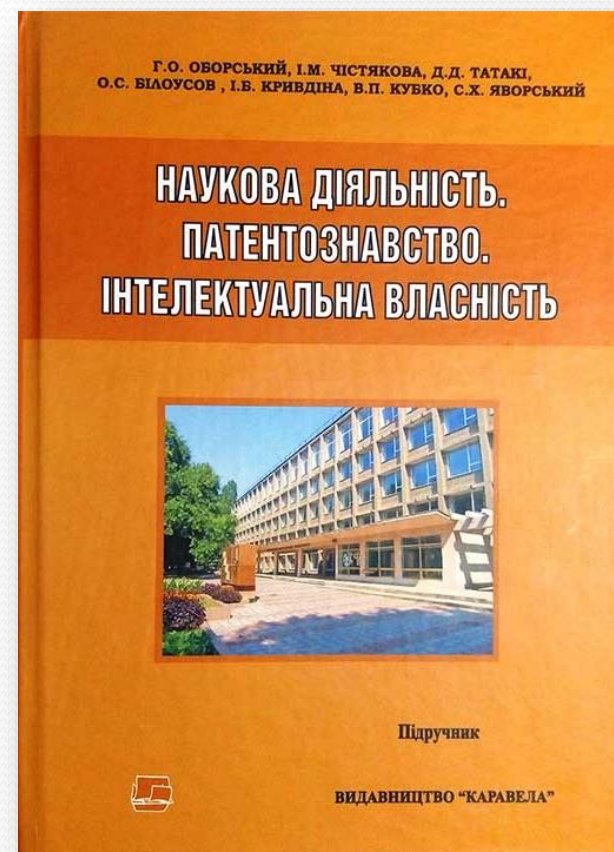
Басова, Ю. О. Патентознавство та ліцензування [Текст] : нав. посіб. / Ю. О. Басова, Г. М. Кожушко, І. В. Шурдук. – Полтава : ПУЕТ, 2019. – 165 с.

У посібнику розглядаються основні поняття у сфері патентно-ліцензійної роботи, правова охорона об'єктів промислової власності та авторського й суміжних прав, міжнародна правова охорона інтелектуальної власності, патентна інформація та документація, комерціалізація інтелектуальної власності, захист прав інтелектуальної власності.

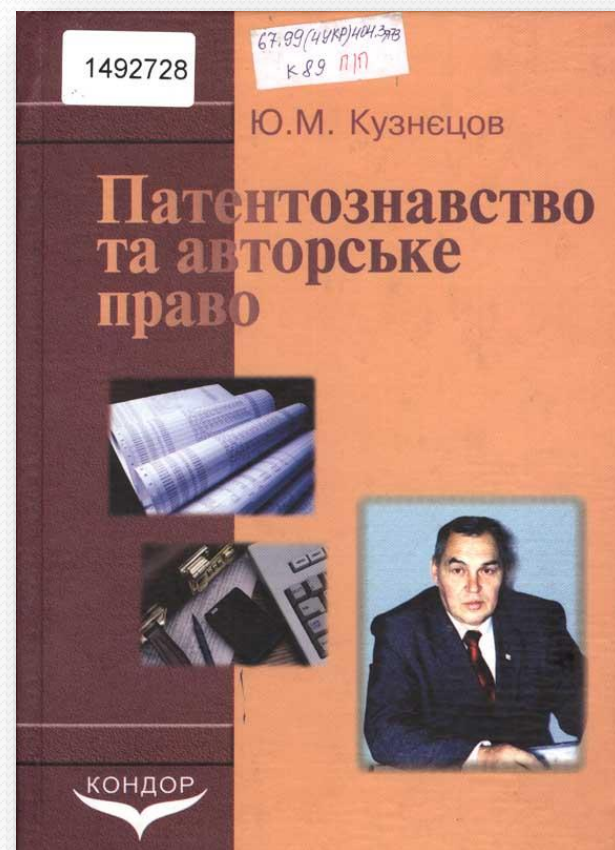
Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність [Текст] : підручник / Г. О. Оборський, І. М. Чистякова, Д. Д. Татакі та ін. – Харків : Каравела, 2016. – 232 с.

У підручнику подано характеристику загальних питань наукової діяльності, патентознавства та інтелектуальної власності. Проаналізовано економічний зміст патентного права, розглянуто міжнародні аспекти співпраці в області патентного права, а також охарактеризовано систему охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Кузнецов, Ю. М. Патентознавство та авторське право [Текст] : підручник / Ю. М. Кузнецов. – Київ : Кондор, 2008. – 428 с.

У підручнику висвітлюються основні питання міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності та методичні основи створення об'єктів промислової власності на рівні винаходів, корисних моделей і промислових зразків, винахідництва, раціоналізації, патентно-ліцензійної діяльності та ін. Йдеться також про зміст патентної документації, умови проведення патентних досліджень, складання патентного формуляра і використання патентної інформації, в тому числі при прогнозуванні нової техніки. Приділяється увага отриманню і захисту авторських прав на твори науки, зокрема на комп'ютерні програми і бази даних.

- В Україні здійснено великий обсяг робіт з формування нормативно-правової бази в сфері **інтелектуальної власності**. Діють такі законодавчі акти, як закони України "Про авторське право і суміжні права", "Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав", «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на зазначення походження товарів» тощо.

- Норми щодо регулювання відносин інтелектуальної власності містяться також в інших законах, наприклад законах України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», «Про племінну справу у тваринництві», «Про науково-технічну інформацію», «Про лікарські засоби» тощо.

Інтелектуальна власність в Україні [Текст] : зб. законодав. і нормат. актів. – Київ : Паливода А. В., 2017. – 740 с.

Збірник містить законодавчі та нормативні акти, які регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності, тобто закріплені законом права на результат інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, художній, виробничій та інших галузях.

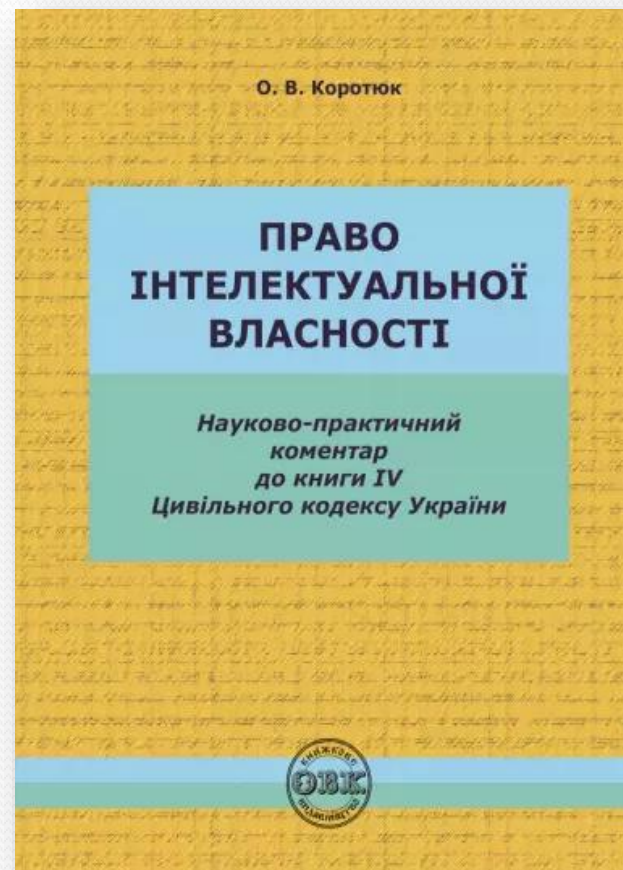
- Поняття «**право інтелектуальної власності**» відображається його співвідношення з правом власності на річ, визначаються об'єкти, суб'єкти права, зміст майнових і особистих немайнових прав інтелектуальної власності, підстави їх виникнення, умови використання об'єктів інтелектуальної власності і передачі прав на них, визначаються наслідки порушення права інтелектуальної власності і способи судового захисту.

- На сьогодні велика увага приділяється проблемам правової охорони інтелектуальної власності. До **порушення права інтелектуальної власності** відносяться: **піратство** (опублікування, відтворення, ввезення (вивезення) на митну територію України, розповсюдження контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм, програм організацій мовлення), **плагіат** (оприлюднення повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором твору), **підроблення, зміна інформації** тощо.

Коротюк, О. В. Право інтелектуальної власності [Текст] : наук.-практ. комент. до кн. IV ЦКУ / О. В. Коротюк. – Київ : ОВК, 2022. – 340 с.

У виданні представлено постатейне тлумачення положень Книги IV Цивільного кодексу України «Право інтелектуальної власності». Розкрито характеристики об'єктів права інтелектуальної власності з урахуванням їх поділу на результати інтелектуальної творчої діяльності та інформаційні ресурси, проведено глибокий аналіз чинного законодавства України, іноземного і міжнародного законодавства. Крім того, автором проаналізовано положення, що врегульовують питання юридичної відповідальності за посягання на об'єкти права інтелектуальної власності, узагальнено судову практику у цій сфері.

Право інтелектуальної власності [Текст] : підручник / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова та ін. – Київ : Юрінком Інтер, 2022. – 540 с.

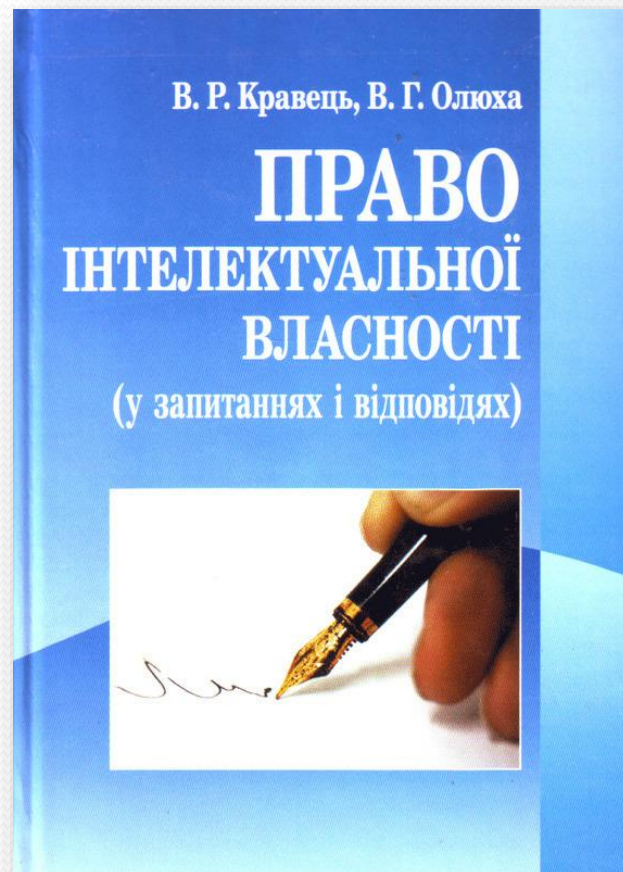
У підручнику розглядаються основні категорії права інтелектуальної власності, загальні засади правового регулювання відносин інтелектуальної власності, а також окремі інститути права інтелектуальної власності.

Викладаються особливості регулювання відносин, що виникають у зв'язку з використанням результатів інтелектуальної власності, а також досліджуються питання охорони та захисту прав інтелектуальної власності за законодавством України з урахуванням міжнародно-правових актів, документів СОТ, законодавства зарубіжних країн, положень права ЄС.

Кравець, В. Р. Право інтелектуальної власності (у запитаннях і відповідях) [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 263 с.

Посібник містить викладення основних положень права інтелектуальної власності у вигляді запитань та відповідей на них. Розкрито особливості авторського права та права промислової власності з урахуванням змін, внесених до законодавства.

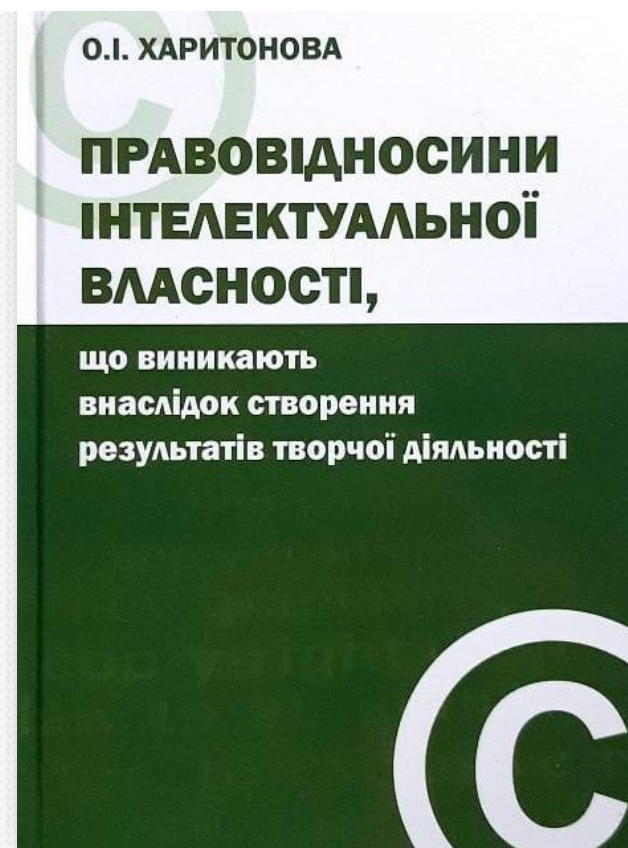
Дахно, І. І. Право інтелектуальної власності [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / І. І. Дахно. – Київ : Либідь, 2003. – 200 с.

Висвітлюються теоретичні і практичні питання щодо правової охорони в Україні і світі об'єктів інтелектуальної власності й використання їх на ліцензійній основі. Навчальний посібник може використовуватися як під час вивчення патентного й авторського права, так і в рамках цивільного, господарського, адміністративного, міжнародного приватного та інших його галузей.

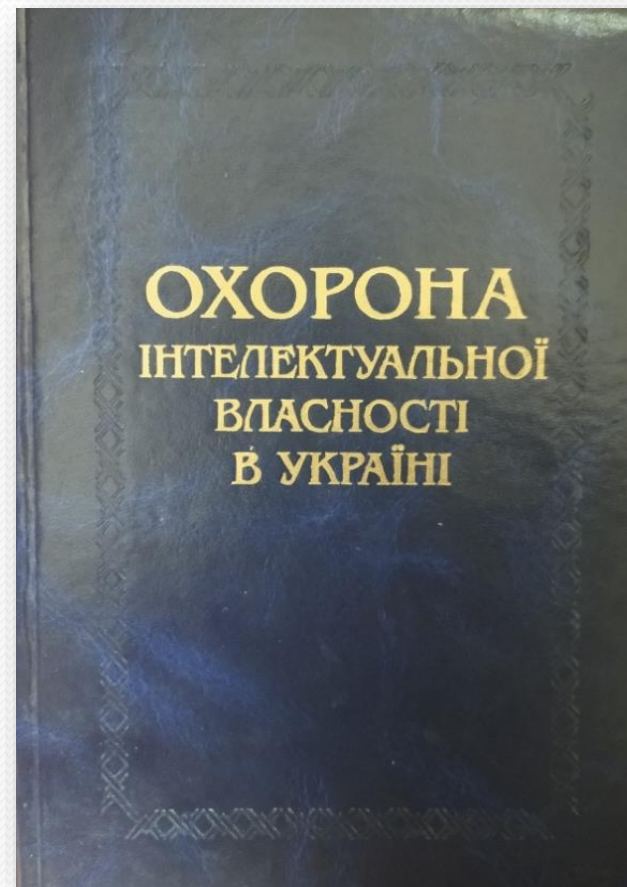
Харитонов, О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади) [Текст] : монографія / О. І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2011. – 345 с.

У монографії аналізуються концептуальні засади та правова природа цивільних правовідносин інтелектуальної власності, які виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності). З позиції загальної теорії правовідносин розглядаються проблемні питання визначення поняття зазначених правовідносин інтелектуальної власності, їх співвідношення з іншими видами правовідносин, елементи та підстави виникнення.

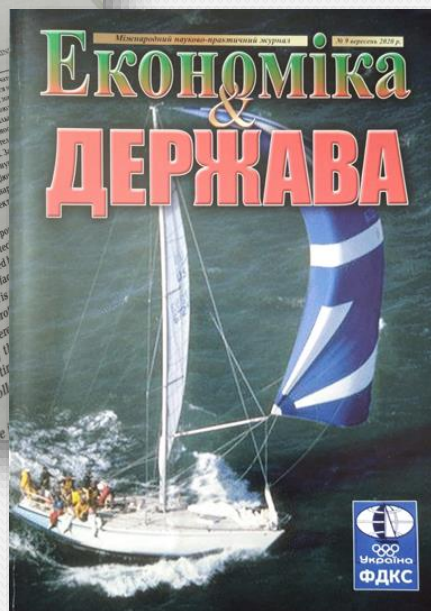
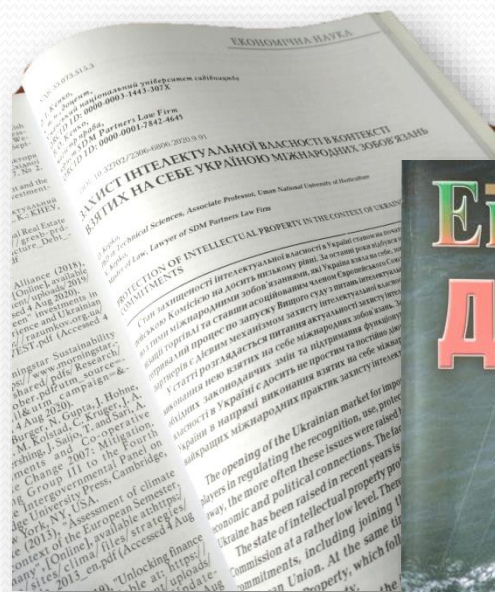

Охорона інтелектуальної власності в Україні [Текст]. – Київ : Форум, 2002. – 319 с.

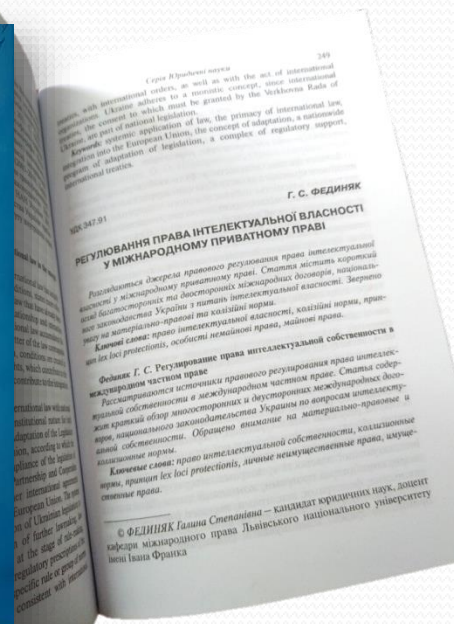
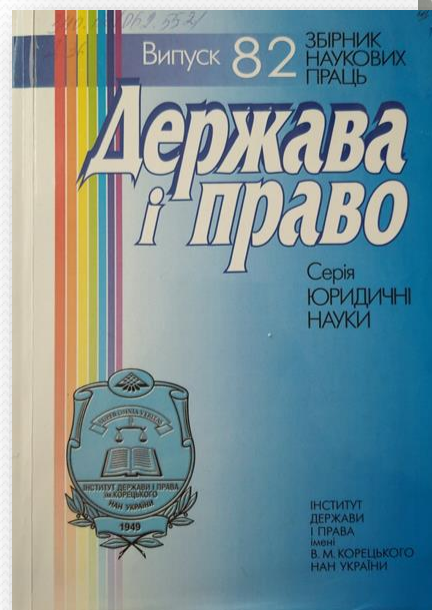
У монографії комплексно розглядаються проблеми охорони прав інтелектуальної власності в Україні. Поряд з традиційними інститутами авторських, суміжних та патентних прав аналізується законодавство, пов'язане з охороною прав на позначення учасників цивільного обороту і введеної в нього продукції, а також на нетрадиційні результати інтелектуальної власності. Монографія базується на українському законодавстві у сфері інтелектуальної власності та практиці його застосування з урахуванням зарубіжного досвіду.

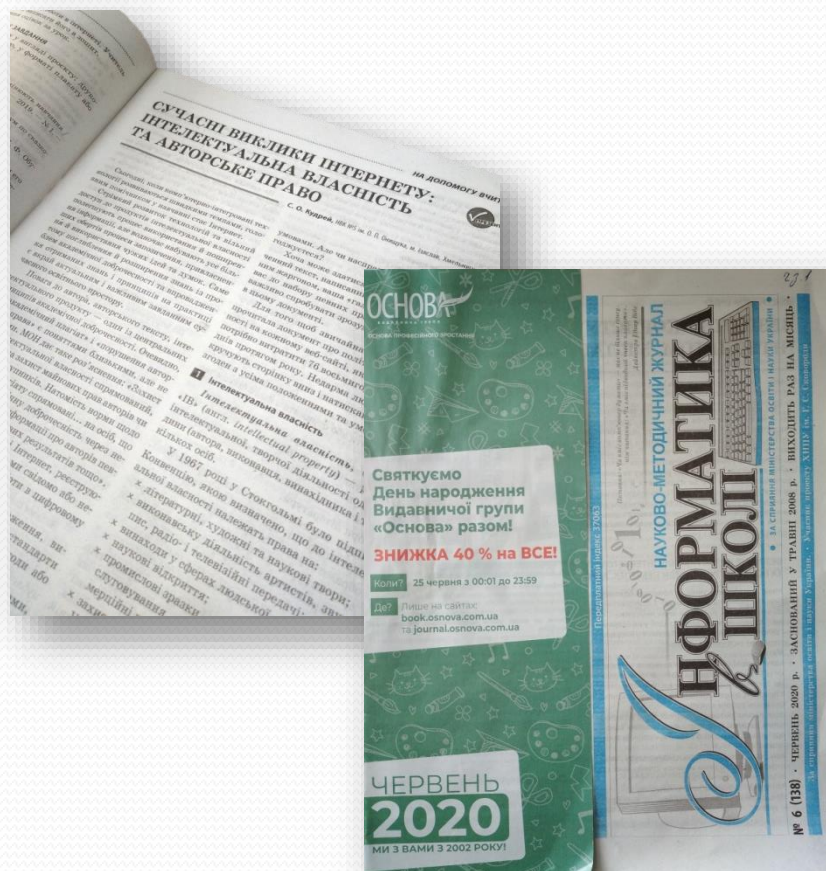
Кепко, О. І. Захист інтелектуальної власності в контексті взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань [Текст] / О. І. Кепко, В. О. Кепко // Економіка та держава. – 2020. – № 9. – С. 91-94.

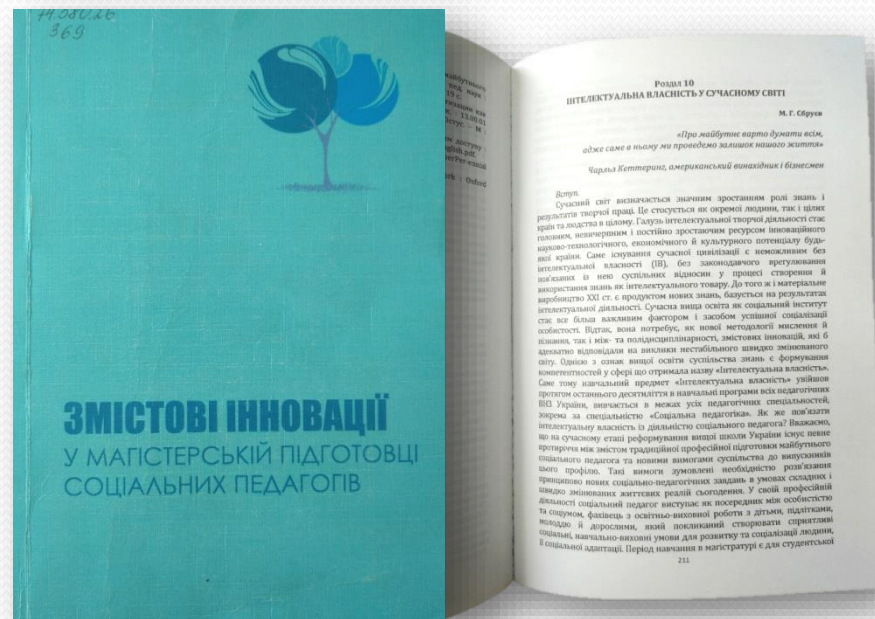
Фединяк, Г. С. Регулювання права інтелектуальної власності у міжнародному приватному праві [Текст] / Г. С. Фединак // Держава і право : збірник наукових праць / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; [редкол.: Ю. С. Шемшученко, І. О. Кресіна, В. І. Акуленко та ін.]. – Київ : Юридична думка, 2018. – Вип. 82. – С. 249-259.

Кудрей, С. О. Сучасні виклики Інтернету: інтелектуальна власність та авторське право [Текст] / С. О. Кудрей // Інформатика в школі. – 2020. – № 6. – С. 5-7.

Сбруєв, М. Г. Інтелектуальна власність у сучасному світі [Текст] / М. Г. Сбруєв // Змістові інновації у магістерській підготовці соціальних педагогів : монографія / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка; за заг. ред.: А. А. Сбруєвої, О. М. Полякової. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – С. 211-235.

Матеріал підготувала:
завідувачка сектором
Стонт Л. О.